

Уляна Садова, Олег Рісний, Андрій Артерчук

ЗОЛОТІ РОКИ: МОЖЛИВОСТІ ТА БАР'ЄРИ РИНКУ ПРАЦІ

У листопаді команда науковців науково-дослідного центру «ДЕМОС» НУ «Львівська Політехніка» долучилася до роботи круглого столу «Можливості та перешкоди залучення людей віком 50+ до соціально-економічних програм Львова» (11 листопада 2025 р.). Ініціаторами події були Львівська міська рада, Львівський міський центр зайнятості, ГО «Золоті Руки», які об'єднали зусилля у рамках проєкту «Місяць людей поважного віку у Львові». Проєкт реалізовувався в місті Львові протягом жовтня 2025 року. Метою було визначено підтримку, активізацію та інформування мешканців міста у віці 60+ про можливі види різноманітних активностей через культурні, соціальні, спортивні та освітні події. Протягом місяця відбулися десятки заходів для літніх людей, включно з Форумом можливостей, майстер-класами з танців, лекціями, екскурсіями та курсами домедичної допомоги.... Так, щоб мешканці відчували себе потрібними у місті. Щоб був результат від допомоги..... Щоб люди активізували свій потенціал...Зрештою, ще древні мислителі вчили, що власне праця є запорукою вирішення усіх бід.

Нині українське суспільство особливо гостро усвідомлює, що немає кращих ліків від безгрошів'я, соціального відторгнення, пошуку сенсу життя, ніж активна життєва (і особливо економічна) позиція кожного громадянина. Це основа будь якої програми соціального захисту населення, в т.ч. людей у віці 50+... Саме тому організатори круглого столу залучили до дискусійної панелі представників органів влади, Львівського обласного і, зокрема, міського центру зайнятості, громадських організацій, освітніх та соціальних інституцій, а також активних громадян, зацікавлених у розвитку політики активного довголіття, котрі представили власне бачення вирішення проблем.

Дискусійна панель круглого столу пройшла під назвою «Можливості та бар'єри ринку праці». Вона включала чотири концептуальні блоки: від обговорення загальних рис проблемної ситуації на ринку праці (тема «Ринок праці 50+ : тенденції виклики, перспективи»), до окреслення інституційних можливостей підтримки підприємництва серед людей «золотих років» (тема «Власна справа після 50+ підтримка стартапів і мікробізнесів»), перспектив концепції «срібних університетів» (тема «Розвиток освіти впродовж життя»), конкретизації ролі громадських організацій у підтримці літніх людей (тема «Роль громадських ініціатив у активізації ринку праці»),

З вітальним словом та представленням партнерів виступили Голова правління ГО «Золоті руки» Людмила Гришко, членкиня правління Леся Довганик та інші. Посадовці відділу соціального захисту Львівської міської ради та співробітниками Львівської обласної служби зайнятості представили перелік послуг, котрі можуть отримати люди літнього віку з метою забезпечення нагальних потреб та власного працевлаштування.

Великий інтерес викликав виступ професора Уляни Садової (НУ «Львівська політехніка»), у якому йшлося не лише про проблеми активного старіння людства й трансформації політики зайнятості населення в Україні, але й про результати оперативного тестування життєвого досвіду присутніх (учасників круглого столу) на предмет обізнаності про включеність осіб літнього віку в економічну активність. Від питань «хто має колегу або родича віком 50+, який змінив роботу чи почав нову справу останні два роки? Чи ж хто орієнтувався на програму перекваліфікації при вирішенні проблем?», і аж

до висновків по даних бліц-обстежень - так виглядав зріз інформації для обговорення. Сміслові лінії щодо когорти 50+ були доповнені даними досліджень аналітичних центрів. Так, присутні довідалися, що у Львові «лише 18% містян є залученими до соціально-економічних ініціатив ...». Цікаво було почути, що число залучених до соціального життя тісно корелює з самооцінкою опитаних щодо високої включеності в процес (практично третина осіб). Звісно, існують й усталені стереотипи щодо організації та ведення активного способу життя містян. Так, в уяві людей покоління 50+ м.Львів постає як місце, де паралельно співіснують дві реальності: як простір можливостей для молоді (айті, кав'ярні, стартапи), і як місто численних викликів для осіб старшого віку (через не завжди якісні комунальні послуги, дорогу медицину, вимушену повторну освіту...). Тож, які механізми стали об'єктом уваги? Очевидно - це можливості розширення заходів економічного характеру (перекваліфікація, підтримка самозайнятості, мікрогранти), соціального (волонтерство, участь у громадах, клуби активного довголіття); едукативно-цифрового (навчання он-лайн, участь у проєкті «Львів цифровий» тощо). Звісно, є багато перешкод, але це слід розглядати не як проблеми, а виклики, тоді усе стане на свої місця. ...Якщо маємо некомпетентність, то це продукує потребу у навчанні, недовіру – то це визначає потребу у комунікації, обмеження за віком – то життя диктує потребу у зміні HR-політики... «В умовах війни, демографічних втрат, - наголосила У.Я.Садова, уся Україна має справу не лише зі старінням суспільства, а й із дефіцитом робочої сили, міграційними процесами та втратою людського капіталу. У цих умовах залучення людей віком 50+ до соціально-економічного життя стає не соціальним жестом, а економічною необхідністю. Люди старшого віку - це значний резерв досвіду, знань і соціального капіталу, який використовується недостатньо. За результатами регіональних досліджень, лише невелика частка осіб 50+ залучена до програм зайнятості, навчання чи громадської активності, однак саме ці люди демонструють вищий рівень адаптивності, самооцінки та соціальної включеності».

У виступі окрему увагу було приділено детальному аналізу ринку праці Львівщини: його структурним дисбалансам, дефіциту кадрів, розривам у навичках між потребами бізнесу та пропозицією робочої сили. На основі емпіричних даних було показано, що роботодавці дедалі більше потребують не лише професійних, а й цифрових та комунікативних навичок - і саме тут відкрито вікно можливостей для перекваліфікації людей старшого віку. Важливий висновок доповіді полягав в тому, що університети, зокрема НУ «Львівська політехніка», можуть і повинні відігравати ключову роль у формуванні нової моделі активного довголіття — через дослідження, аналітику, освітні програми, партнерство з бізнесом, владою та громадою. Саме така взаємодія створює підґрунтя для інклюзивного ринку праці Львівщини, для стійкого відновлення України..

